

СЛУЖБЕНЕ НОВИНЕ ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА

ГОДИНА 22 • ТУЗЛА, УТОРАК, 18. АУГУСТ 2015. ГОДИНЕ • ИЗДАЊЕ НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ • БРОЈ 9

484

На основу члана 24. став 1. тачка ц) Устава Тузланског кантона ("Службене новине Тузланско-подрињског кантона", бр. 7/97, 3/99 и "Службене новине Тузланског кантон", бр. 13/99, 10/00, 14/02, 6/04 и 10/04), на приједлог Владе Тузланског кантона, Скупштина Тузланског кантона, на сједници одржаној 29.7.2015. године, доноси

ЗАКОН О ОБРАЗОВАЊУ ОДРАСЛИХ

I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет Закона)

Овим законом уређује се обављање дјелатности образовања одраслих, општа питања у вези са организацијом, финансирањем, управљањем и руковођењем процесом образовања одраслих, услови које мора испуњавати организатор образовања одраслих, права и обавезе надлежних органа у области образовања одраслих, издавање јавних исправа, и друга питања од значаја за обављање дјелатности образовања одраслих на подручју Тузланског кантона (у даљем тексту: Кантон).

Члан 2.

(Значење појединих израза)

Поједини изрази употријебљени у овом закону имају следеће значење:

а) андрагогија је наука која се бави учењем одраслих и дидактичко-методичким специфичностима процеса образовања одраслих; наглашава разлике у интеракцијско-комуникацијском аспекту одгоја и образовања одраслих;

б) одрасли су лица старија од 15 година која нису завршила основно образовање, односно лица старија од 18 година која су завршила основно образовање у редовном школовању и друга лица која се образују, а да при том немају статус ученика или студента;

ц) образовање одраслих је дио образовног система који је равноправан са осталим дијеловима образовног система, организује се за одрасла лица, а има за циљ задовољавање општих образовних потреба одраслог лица или професионално стручно усавршавање;

д) прво занимање је образовање и оспособљавање након завршене основне школе, с циљем укључивања у рад и обављање мање сложених послова;

е) доквалификација је стицање новог знања у оквиру истог занимања с циљем повећања компетенција, односно додатно стручно образовање према посебно утврђеним диференцираним програмима, ради стицања вишег степена квалификације у оквиру истог занимања;

ф) преквалификација је образовање и оспособљавање за друго занимање, ради запошљавања, односно образовање и оспособљавање које лицу које је већ претходно стекло неко стручно звање односно занимање омогућава да стекне нове компетенције за обављање новог занимања или нове професионалне дјелатности;

г) специјализација је образовање и оспособљавање у оквиру истог занимања/звања ради стицања посебних знања и радних вјештина;

х) усавршавање је сваки облик образовања након завршеног иницијалног образовања или током радног вијека које треба помоћи лицу да побољша или актуелизира своја већ стечена знања и/или компетенције, да стекне нове компетенције у погледу професионалног напредовања и да се лично и професионално усавршава;

и) оспособљавање је образовање и оспособљавање за укључивање у рад након завршене основне школе, за обављање једноставних и мање сложених послова одређеног занимања;

ј) посебни програми су програми за повећање општег образовања и културног нивоа становништва и повећање стручних и других компетенција;

к) цјеложивотно учење подразумева интеграцију формалног, неформалног и информалног учења како би се стекле могућности за стално унапређење квалитета живљења;

л) јавно важећи образовни програм је програм образовања који је донио, односно одобрио надлежни орган;

м) исходи учења су изјаве о томе шта полазник образовања одраслих треба да зна, разумије и може да обавља на крају завршеног процеса учења, односно програма образовања (знања, вјештине и компетенције);

н) знање је резултат усвајања информација кроз процес учења, односно скуп чињеница, принципа, теорија и пракси које се односе на подручје рада или изучавања;

о) вјештине представљају способност примјене знања и коришћења принципа „знати како“ да се изврши одређени задатак и да се ријешу проблем;

п) компетенције су способност примјене знања, вјештина и персоналних, социјалних и методолошких способности, на радном мјесту или током учења, како у приватном тако и у професионалном развоју;

р) писменост одраслих обухваћа:

1) основну писменост, као способност одраслих да комуницирају на властитом језику и да с разумијевањем читају и пишу кратке, једноставне изјаве о њиховом свакодневном животу;

2) функционалну писменост, као способност одраслих да разумију и користе медијске и друге информације у сврху планирања и остварења властитог развоја, као и способност одраслих да се укључе у активности у којима је писменост, која подразумева и коришћење информативних и комуникационих технологија, потребна за њихово боље свакодневно функционисање и учешће у животу заједнице;

с) формално образовање је учење усмјерено од стране наставника или инструктора које се стиче у образовним установама, а према наставним плановима и програмима одобреним од надлежних образовних власти;

т) неформално образовање је организован процес учења и образовања усмјерен ка усавршавању, специјализацији и допуњавању знања, вјештина и способности према посебним програмима који су усмјерени на лични развој одраслих, рад и запошљавање и социјалне активности.

Члан 3.

(Образовање одраслих)

(1) образовање одраслих обухваћа цјелину процеса учења одраслих намијењену:

а) остваривању права на слободан развој личности;

б) оспособљавању за запошљавање, стицању квалификација за прво занимање, преквалификацији, доквалификацији, стицању и продубљивању стручних знања, вјештина и компетенција;

ц) оспособљавању за активно грађанство.

(2) образовање одраслих дио је јединственог образовног система Кантона и представља дјелатност од посебног интереса за Кантон.

Члан 4.

(Употреба родноосјетљивог језика)

Грамматички изрази употребљени у овом закону за означавање мушког или женског рода подразумевају оба рода.

Члан 5.

(Начела образовања одраслих)

Образовање одраслих заснива се на начелима:

а) цјеложивотног учења;

б) уважавања различитости потреба и могућности, претходних знања и искустава, те с тим у вези и специфичности образовања и учења одраслих;

ц) слободе избора одговарајућег образовања, као и облика, метода и начина учења;

д) доступности и разноврсности образовне понуде;

е) обезбјеђења одговарајућег квалитета образовања;

ф) промовисања једнаких вриједности исхода учења у формалном и неформалном образовању, те информалном учењу;

г) професионалности и одговорности организатора образовања одраслих, те професионалности и етичности наставног кадра;

х) поштовања личности и достојанства сваког учесника у процесу образовања одраслих;

и) информисања, савјетовања и вођења у даљем образовању и/или каријерном напредовању,

ј) повезивања образовања са тржиштем рада.

Члан 6.

(Циљеви образовања одраслих)

Образовање одраслих има за циљ:

а) постизати најмање основно образовање;

б) подизати основну и функционалну писменост одраслих;

ц) оспособљавати за запошљавање одрасла лица која немају завршено формално образовање и стицање квалификација за прво занимање;

д) омогућавати даље образовање и обуке, односно могућност доквалификације, преквалификације и континуираног стручног усавршавања и током цијелог радног и животног вијека;

е) образовати и стицати знање, вјештине и компетенције у складу са личном способношћу, афинитетима и животној доби појединца;

ф) омогућавати формално/јавно признавање и потврђивање резултата претходног учења, односно стечених знања, вјештина и компетенција, без обзира на начин њихова стицања;

г) омогућавати проходност ка вишим нивоима образовања.

Члан 7.

(Облици образовања одраслих)

(1) образовање одраслих одвија се кроз:

а) формално образовање,

б) неформално образовање,

ц) информално образовање,

д) самоусмјерено учење.

(2) Формално образовање одраслих је дјелатност која се реализује у јавним и приватним образовним установама верификованим од стране Министарства образовања, науке, културе и спорта Тузланског кантона (у даљем тексту: Министарство) ради стицања општег образовања, одговарајућих квалификација, знања, вјештина и способности у складу са прописаним стандардима и наставним плановима и програмима које доноси Министарство.

(3) Формално образовање одраслих обухваћа:

а) основно образовање одраслих;

б) средњошколско образовање одраслих: стицање средње школске или средње стручне спреме, ниже стручне спреме, преквалификацију, доквалификацију, оспособљавање и усавршавање;

ц) образовање на високошколским установама лица која су стекла високошколско образовање.

(4) Формално образовање одраслих проводи се у складу с јавно важећим образовним програмом.

(5) Неформално образовање одраслих означава организоване процесе учења на основу посебних програма усмјерених на стицање знања, способности и вјештина ради лакшег запошљавања, ради стицања вриједности и ставова одраслих за различите социјалне активности, те за лични развој.

(6) Информално учење одраслих представља процес самосталног стицања знања и вјештина, прихватања ставова и позитивних вриједности у свакодневном животном, радном и социјалном окружењу.

(7) Знања, вјештине и способности стечене информалним учењем одрасли могу доказати, независно о начину на који су стечена, полагањем испита.

(8) Самоусмјерено учење се одвија кроз активности којима одрасло лице само успоставља процес учења и одговорности за резултате тог учења без непосредне и континуиране помоћи других.

(9) Знања вјештине и способности стечене самоусмјереним учењем одрасли могу доказати,

независно о начину на који су стечена, полагањем испита.

(10) Јавно важеће образовање одраслих је образовање које се стиче по јавно важећем програму основног и средњег образовања, или по прилагођеном јавно важећем образовном програму или дијелу тог програма, у складу са посебним прописом који уређује ту област образовања.

Члан 8.

(Специфичности организовања образовања одраслих)

Организација наставе из појединих предмета или области, напредовање и начин провјеравања знања, вјештина и компетенција прилагођава се специфичностима и потребама, односно могућностима полазника образовања, према андрагошким принципима, у складу са програмом.

Члан 9.

(Јавно важеће образовање)

(1) Одрасли могу стицати знања, вјештине и компетенције по донесеном, односно одобреном програму образовања или дијелу тог програма, у складу са овим законом.

(2) образовање стечено у смислу става (1) овог члана, након провјере од стране овлашћене установе је јавно важеће образовање и доказује се јавном исправом.

(3) Садржај и поступак издавања јавне исправе прописује се правилником који доноси Министарство.

Члан 10.

(Организатори образовања одраслих)

(1) Формално образовање одраслих према овом закону могу водити основне школе, средње школе, високошколске установе, центри за образовање одраслих, установе за смјештај и бригу о лицима с посебним потребама, те педолошке и друге установе (у даљем тексту: организатори формалног образовања одраслих).

(2) Неформално образовање могу организовати и водити основне школе, средње школе, високошколске установе, центри за образовање одраслих, школе/центри страних језика, школе/центри за информационо-комуникационе технологије, центри за културу и образовање, ауто-школе, установе за смјештај и бригу о лицима с посебним потребама, те педолошке и друге установе, удружења грађана, привредни субјекти и друга правна лица која су, између осталог, као своју дјелатност навела неформално образовање одраслих (у даљем тексту: организатори неформалног образовања одраслих).

(3) Стандарде и нормативе за образовање одраслих (у даљем тексту: Стандарди и нормативи), те начин и поступак за утврђивање услова које мора испуњавати организатор формалног образовања одраслих доноси Министарство.

(4) Центар за образовање одраслих (у даљем тексту: Центар) као установу може основати домаће и страном правно и физичко лице (у даљем тексту: оснивач) у свим облицима својине.

(5) Центар, као јавну установу, може основати Кантон или јединица локалне самоуправе.

(6) Оснивач обезбјеђује средства потребна за оснивање и рад установе, у складу са Стандардима и нормативима.

II-ОРГАНИЗАТОРИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Члан 11.

(Услови за оснивање Центра и осталих организатора образовања одраслих)

(1) Центар се може основати ако:

а) постоји потреба за његовим оснивањем;

б) су обезбјеђена средства за финансирање, односно суфинансирање програма за образовање одраслих;

ц) је обезбјеђен адекватан простор који испуњава хигијенско-техничке услове у складу са Стандардима и нормативима, има потребан број предавача, стручних сарадника и осталих запослених односно минимално три запосленика у наставном процесу, и;

д) су обезбјеђена средства за рад од стране оснивача.

(2) Оснивач центра је дужан да, уз захтјев за издавање рјешења о испуњавању услова за оснивање и рад Центра, Министарству достави:

а) оснивачки акт;

б) елаборат о оправданости оснивања;

ц) податке о лицу овлашћеном за заступање;

д) доказ о обезбјеђеним условима и средствима за рад.

(3) Остали организатори образовања из члана 10. овог закона подносе захтјев за издавање рјешења о испуњавању услова за рад у складу са ставовима (1) и (2) овог члана.

(4) Испуњеност услова за рад организатора образовања одраслих утврђује комисија коју именује министар образовања, науке, културе и спорта (у даљем тексту: министар).

(5) По окончању поступка утврђивања испуњености услова за рад организатора образовања одраслих, Министарство доноси рјешење које је коначан управни акт.

(6) Трошкове поступка утврђивања испуњености услова за рад организатора образовања одраслих сноси организатор образовања.

(7) Поступак утврђивања испуњености услова за рад организатора образовања одраслих прописује се правилником који доноси Министарство.

Члан 12.

(Регистар организатора образовања одраслих)

(1) На основу рјешења из члана 11. став (5) овог закона организатори образовања одраслих уписују се у Регистар организатора образовања одраслих (у даљем тексту: Регистар) који води Министарство.

(2) Ближи пропис о начину вођења Регистра доноси Министарство.

Члан 13.

(Провјера испуњености услова за рад)

(1) Министарство врши провјеру испуњености услова рада организатора образовања одраслих сваке четири године.

(2) Ако се приликом контроле утврди да организатор образовања одраслих не обавља дјелатност на начин утврђен законом или не испуњава услове прописане законом, Министарство ће утврдити рок за отклањање неправилности.

(3) Док утврђене неправилности из става (2) овог члана не буду отклоњене, организатор образовања одраслих не може вршити пријем и упис полазника нити обављати друге активности везане за образовање одраслих.

(4) Ако организатор образовања одраслих у року из става (2) овог члана не отклони неправилности, Министарство доноси рјешење о забрани обављања дјелатности образовања одраслих и покреће поступак брисања организатора образовања одраслих из Регистра.

(5) Рјешење о забрани из става (4) овог члана је коначан управни акт.

Члан 14.

(Брисање из Регистра)

(1) На основу рјешења из члана 13. став (4) овог закона организатор образовања одраслих брише се из Регистра.

(2) Брисање организатора образовања одраслих из Регистра објављује се у „Службеним новинама Тузланског кантона“.

III - ПРОГРАМИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Члан 15.

(Програми образовања одраслих)

(1) Програми образовања одраслих (у даљем тексту: програми) могу бити програми формалног образовања одраслих и програми неформалног образовања одраслих.

(2) Програми формалног образовања одраслих су:

- а) програми основног образовања одраслих;
- б) програми за стицање средње стручне спреме;
- ц) посебни програми на високошколским установама;
- д) програми за стицање првог занимања;
- е) програми преквалификације;
- ф) програми доквалификације;
- г) програми оспособљавања за мање сложене послове.

(3) Програми неформалног образовања одраслих су:

- а) програми оспособљавања;
- б) програми усавршавања;
- ц) програми заштите околине и екологије;
- д) програми страних језика;
- е) програми за рад на рачунару;
- ф) програми предузетништва и менаџмента;
- г) програми рада у струци;
- х) програми из познавања науке и технологије;
- и) програми креативног и умјетничког изражавања;
- ј) програми за стицање других знања, вјештина и компетенција потребних за лични и професионални развој.

(4) Програми су прилагођени доби, претходном образовању, знању, вјештинама и компетенцијама одраслих.

(5) Програме из става (2) овог члана, доноси Министарство на приједлог Педагошког завода Тузланског кантона (у даљем тексту: Педагошки завод)

(6) Програме из става (3) овог члана доноси организатор образовања одраслих уз претходно прибављено стручно мишљење Педагошког завода и сагласност Министарства.

Члан 16.

(План образовања одраслих)

(1) Образовање одраслих на подручју Кантона проводи се у складу са Планом образовања одраслих.

(2) План образовања одраслих је стратешки документ којим се утврђује општи јавни интерес у обављању дјелатности образовања одраслих.

(3) Средњорочни трогодишњи План образовања одраслих из става (1) овог члана, на приједлог Министарства, доноси Влада Тузланског кантона (у даљем тексту: Влада Кантона), уз могућност измјена и допуна на годишњем нивоу.

(4) План образовања одраслих припрема се у складу са стратегијом и политиком образовања и исказаним потребама, уз претходно прибављено мишљење Службе за запошљавање Тузланског кантона (у даљем тексту: Служба за запошљавање), надлежних министарстава Кантона, Привредне коморе Тузланског кантона (у даљем тексту: Привредна комора), Обртничке коморе Тузланског кантона (у даљем тексту: Обртничка комора), удружења послодаваца Тузланског кантона (у даљем тексту: удружења послодаваца), Трипартитног савјетодавног вијећа Тузланског кантона (у даљем тексту: Трипартитно савјетодавно вијеће), и надлежних органа јединице локалне самоуправе, као и на основу сопствених сазнања.

(5) План образовања утврђује:

- а) приоритетне образовне области образовања одраслих,
- б) инфраструктурне дјелатности потреба образовања одраслих,
- ц) распоређивање програма образовања одраслих на јединице локалне заједнице,
- д) оквирни обим средстава за образовање одраслих,
- е) организаторе образовања одраслих,
- ф) програме рада и динамику њиховог остваривања.

Члан 17.

(Годишњи програм рада)

На основу Плана образовања одраслих из члана 16. овог закона, организатори образовања одраслих доносе годишњи програм рада за сваку школску годину.

Члан 18.

(Верификација информално стеченог знања и вјештина)

Знања и вјештине стечене путем информалног образовања и самоусмјереног учења верификују се у складу са овим законом полагањем испита у јавној установи коју одређује Министарство на приједлог Педагошког завода.

Члан 19.

(Активности на реализацији плана и програма образовања одраслих)

Провођење Плана образовања одраслих одвија се кроз следеће активности:

- а) објављивање јавног конкурса за извођење одговарајућих програма образовања,
- б) упис полазника,
- ц) реализацију плана и програма,
- д) праћење извођења програма образовања и предузимање мјера које су потребне за унапређивање те дјелатности,
- е) планирање средстава за финансирање програма образовања,
- ф) издавање јавних исправа.

Члан 20.

(Огледни програми)

(1) Када постоји потреба због увођења организационих промјена, примјене савремене технологије, захтјева тржишта рада за дефицитарним занимањима, програми или дијелови програма могу се уводити и провјеравати огледним програмом, на приједлог установе, удружења послодаваца,

Службе за запошљавање или других заинтересованих организација.

(2) Организатора образовања одраслих који ће изводити огледни програм одређује Министарство.

(3) Извођење огледног програма прати Педагошки завод.

Члан 21.

(Привредна комора, Обртничка комора и удружења послодаваца)

(1) Привредна комора, Обртничка комора и удружења послодаваца предлажу занимања за која се припремају одговарајући програми из члана 39. овог закона.

(2) Привредна комора, Обртничка комора и удружења послодаваца:

а) организују савјетовања и специјализације за запослене;

б) учествују у конципирању програма учења уз рад;

ц) предлажу стандарде практичних знања;

д) предлажу програме усавршавања и оспособљавања;

е) воде регистар послодаваца код којих се обавља практичан рад.

(3) Начин провјере и верификације послодаваца код којих се обавља практичан рад, садржај и начин вођења регистра послодаваца утврђује се правилником који доноси Министарство, на приједлог Привредне коморе.

Члан 22.

(Програми који се реализују кроз практичан рад)

(1) Програми који се реализују кроз практичан рад могу се остварити код организатора образовања одраслих, код другог организатора образовања или послодавца.

(2) Ако се практичан рад изводи у објектима који не припадају организатору образовања одраслих, међусобна права и обавезе организатора образовања одраслих и другог организатора образовања или послодавца уређују се уговором, а међусобна права полазника образовања одраслих и другог организатора образовања или послодавца уговором о практичном раду.

Члан 23.

(Оспособљавање код послодаваца)

(1) Послодавац може, ради прилагођавања тржишним захтјевима и промјенама, новим технолошким и радним процесима, организовати различите облике оспособљавања и усавршавања запослених.

(2) Лица оспособљена и усавршена у складу са ставом (1) овог члана могу у складу са чланом 18. овог закона сертификовати стечено знање, вјештине и способности.

Члан 24.

(Садржај програма)

Програмом формалног образовања се обавезно утврђује:

а) назив програма;

б) циљ(еви) програма;

ц) знања, вјештине и компетенције које се стичу завршетком програма;

д) услови за упис, напредовање и завршетак програма;

е) наставни предмети/модули и/или наставни садржаји;

ф) укупно трајање програма и трајање програма по наставним предметима/модулима и/или наставним садржајима (изражено у наставним сатима);

г) начини/облици извођења програма;

х) кадровски, дидактички, просторни и други услови за извођење програма;

и) начин провјере исхода учења;

ј) начин евалуације програма,

к) педагошке и андрагошке основе са нагласком на дидактичко-методичке захтјеве за реализацију програма.

Члан 25.

(Захтјев за одобравање извођења програма)

(1) Захтјев за одобравање извођења програма у систему формалног образовања подноси се Министарству.

(2) Уз захтјев се прилажу:

а) програми уколико већ нису јавно важећи;

б) докази о наставницима који изводе програме;

ц) докази о простору, опреми и наставним средствима;

д) докази о средствима за извођење програма;

е) доказ о уплати накнаде за трошкове поступка утврђивања испуњености услова за извођење програма.

(3) Накнада из става (2) тачке е) користи се за трошкове поступка утврђивања испуњености услова за извођење програма.

(4) Испуњеност услова за извођење програма утврђује Комисија за испуњеност услова за извођење програма коју именује министар.

(5) По окончању поступка утврђивања испуњености услова из става (4) овог члана, Министарство доноси рјешење које је коначан управни акт.

(6) Поступак одобравања извођења програма ближе се регулише прописом који доноси Министарство.

Члан 26.

(Начини извођења програма)

(1) Програм се може изводити: редовном наставом, консултативно-инструктивном наставом, дописно-консултативном наставом, кроз практичан рад, наставом на даљину, те на други примјерен начин.

(2) Програм може имати модуларну структуру.

(3) Полазници образовања одраслих су дужни присуствовати редовној настави.

(4) За полазнике образовања одраслих који нису у могућности свакодневно присуствовати редовној настави, организује се консултативно-инструктивна настава, која у програмима за стицање основног и средњег образовања, односно преквалификације и доквалификације не може бити заступљена са мање од 40% од укупно предвиђеног трајања наставе.

(5) Консултативно-инструктивна настава се проводи путем групних и индивидуалних консултација.

(6) Практичан рад се изводи у пуном фонду предвиђених сати.

IV - ПОЛАЗНИЦИ, ИСПИТИ И НАСТАВНИЦИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Члан 27.

(Полазник образовања одраслих)

(1) Одрасли који се уписују у програм образовања за одрасле стичу статус полазника образовања одраслих (у даљем тексту: полазник).

(2) Полазник формалног образовања одраслих у смислу овог закона може бити лице старије од 15 година које није завршило основно образовање, односно лице које је старије од 18 година, а да при том нема статус ученика или студента.

Члан 28.

(Упис полазника)

(1) Статус полазника стиче се уписом у одговарајући програм образовања.

(2) Упис полазника у програме формалног образовања врши се на основу конкурса који објављује организатор образовања.

(3) Програмом се прописују општи и посебни услови које мора испуњавати полазник.

(4) Конкурс садржи:

а) опште и посебне услове за упис;

б) број слободних мјеста за упис и програме;

ц) број рјешења о одобравању извођења програма;

д) начин извођења програма, трајање и услове за његово завршавање;

е) назив јавне исправе која се издаје и звања које се стиче по завршетку програма;

ф) висину школарине по једном полазнику, уколико образовање није финансирано или суфинансирано из буџета, јавних прихода и др.;

г) напомену да ће се приликом избора кандидата узети у обзир степен испуњености услова у погледу претходног образовања и искуства;

х) попис потребне документације за упис.

(5) Услове уписа у неформалне програме одређује организатор образовања.

(6) Упис полазника у програме формалног образовања може се извршити и без конкурса, а на основу директног споразума институције са заинтересованим послодавцима, у случају одговора на хитне потребе тржишта рада.

Члан 29.

(Уговор о образовању)

Приликом уписа у формални програм образовања, организатор образовања и полазник закључују уговор о образовању којим уређују међусобна права и обавезе.

Члан 30.

(Оцјењивање полазника и издавање исправа)

(1) Оцјењивање полазника за стицање основног и средњег образовања врши се у складу са прописима који регулишу те области образовања, ако овим законом није другачије одређено.

(2) Полазнику програма основног образовања након завршеног од првог (I) до петог (V) разреда, односно завршеног од шестог (VI) до осмог (VIII) издаје се увјерење, а након завршеног деветог (IX) разреда, свједоцба.

(3) Полазнику програма средњег образовања одраслих за стицање средње стручне спреме на крају сваког завршеног разреда издаје се свједоцба, а након завршног испита свједоцба о завршном испиту или диплома.

(4) Полазнику програма преквалификације и доквалификације, по завршетку програма издаје се свједоцба о завршном испиту, односно диплома о стицању квалификације.

(5) Полазнику који заврши програм оспособљавања издаје се увјерење о оспособљености.

(6) Полазнику који заврши програм усавршавања издаје се увјерење о усавршавању.

Члан 31.

(Јавне исправе)

(1) Звања, вјештине и компетенције стечене образовањем одраслих у оквиру формалног образовања или неформалног образовања по јавно важећим програмима у складу са овим законом доказују се јавним исправама.

(2) Назив, садржај и облик исправе из става (1) овог члана прописује Министарство.

Члан 32.

(Трајање извођења програма)

(1) Извођење програма за стицање основног образовања за одрасле траје за први (I), други (II), трећи (III), четврти (IV) и пети (V) разред по три мјесеца, за шести (VI), седми (VII), осми (VIII) и девети (IX) разред по шест мјесеци.

(2) Извођење програма за стицање средње стручне спреме одраслих траје годину мање од извођења програма за образовање редовних ученика.

(3) Извођење програма преквалификације и доквалификације траје најмање шест мјесеци.

(4) Извођење јавно важећег програма оспособљавања траје најмање 120 сати, осим у случајевима одговора на хитне потребе тржишта рада.

(5) Извођење програма усавршавања није временски ограничено.

Члан 33.

(Извођачи програма)

(1) Задатак извођача програма је да обезбиде уважавање општих начела и циљева образовања одраслих, остваривање и унапређивање програма образовања одраслих.

(2) Наставник је лице које реализује наставу и друге облике образовног рада.

(3) Предавач, тренер, водитељ, инструктор и други су лица која, осим одговарајућег образовања утврђеног стандардом квалификације, имају компетенције утврђене програмом активности образовања одраслих и андрагошке компетенције.

Члан 34.

(Услови за извођење програма)

(1) Програм изводе наставници.

(2) Послове наставника може обављати лице које осим услова утврђених Законом о раду, испуњава и следеће услове:

а) има одговарајући ниво образовања у складу са програмом образовања,

б) има положен стручни испит за самосталан рад у образовању,

ц) здравствено способан за обављање послова наставника,

д) посједује доказ о андрагошким компетенцијама.

(3) Услови из става (2) овог члана доказују се прије заснивања радног односа.

(4) На наставника, односно стручног сарадника који се прима у својству приправника, не односи се тражени услов из става (2) тачка б).

Члан 35.

(Утврђивање одговарајуће стручне спреме)

(1) Програмске садржаје наставних предмета за основно образовање одраслих може реализовати наставник који има одговарајући ниво образовања – виша односно висока стручна спрема или завршен први циклус високог образовања у трајању од најмање три године или 180 ЕЦТС и стручно звање у одређеној

области, те положен стручни испит за самосталан рад у образовању.

(2) Програмске садржаје општеобразовних наставних предмета може реализовати наставник који има одговарајући ниво образовања – висока стручна спрема или завршен први циклус високог образовања у трајању од најмање четири године или 240 ЕЦТС и стручно звање у одређеној области, те положен стручни испит за самосталан рад у образовању.

(3) Програмске садржаје стручно-теоријских наставних предмета може реализовати наставник који има одговарајући ниво образовања – висока стручна спрема или завршен први циклус високог образовања у трајању од најмање четири године или 240 ЕЦТС и стручно звање у одређеној области са допунским педагошко-психолошко-методичко-дидактичким образовањем, те положен стручни испит за самосталан рад у образовању.

(4) Програмске садржаје практичне наставе могу реализовати наставници који имају одговарајући профил и стручну спрему, односно VI или VII степен стручне спреме или завршен први циклус високог образовања у трајању од три (180 ЕЦТС) или четири (240 ЕЦТС) године и стручно звање у одређеној области са допунским педагошко-психолошко-методичко-дидактичким образовањем и положеним стручним испитом за самосталан рад у образовању и једну годину радног искуства у струци послје стицања одговарајуће стручне спреме.

(5) Практичну наставу у школама могу изводити наставници са V степеном стручне спреме са допунским педагошко-психолошко-методичко-дидактичким образовањем и положеним стручним испитом за самосталан рад у образовању и пет година радног искуства у струци послје стицања одговарајуће стручне спреме.

(6) Практичну наставу у привредним друштвима и другим правним и физичким лицима по програму образовања могу изводити лица која имају одговарајући профил и стручну спрему утврђену програмом образовања и пет година радног искуства у струци послје стицања одговарајуће стручне спреме.

(7) Одговарајућа стручна спрема за извођење наставе појединих предмета утврђује се програмом образовања.

Члан 36.

(Заснивање радног односа у установама за образовање одраслих)

Запосленици у јавним установама за образовање одраслих заснивају радни однос путем јавног конкурса.

Члан 37.

(Стручно усавршавање)

(1) Извођачи програма имају право и обавезу стручног и андрагошког усавршавања.

(2) Организатор образовања одраслих дужан је једном годишње организовати андрагошко или стручно усавршавање за своје запосленике.

Члан 38.

(Доказивање знања, вјештина и компетенција)

(1) Полагањем испита одрасли могу доказивати знања, вјештине и компетенције, независно о начину на који су претходно стечена.

(2) Ближи пропис о формирању испитних комисија, начину рада и провођењу испита доноси Министарство.

Члан 39.

(Помоћнички и мајсторски испит и испит за обављање обрта)

(1) Полагање помоћничких испита, мајсторских испита и испита о стручној оспособљености за обављање везаних обрта, назив, садржај и облик исправе која се стиче полагањем наведених испита и надзор над законитошћу организовања и провођења испита проводи се у складу са одредбама Закона о обрту и сродним дјелатностима.

(2) Програм за полагање мајсторског испита за свако занимање доноси Министарство.

V - ДОКУМЕНТАЦИЈА И ЕВИДЕНЦИЈЕ О ОБРАЗОВАЊУ ОДРАСЛИХ

Члан 40.

(Документација)

(1) Организатори образовања одраслих воде андрагошку документацију.

(2) Садржај, облик те начин вођења и чувања андрагошке документације прописује Министарство.

Члан 41.

(Евиденција)

(1) У области образовања одраслих воде се евиденције о организаторима за образовања одраслих, програмима, полазницима, радницима те евиденције о другим подацима важним за праћење стања и развој дјелатности.

(2) Садржај и начин вођења евиденција из става (1) овог члана прописује Министарство.

VI - ПРАВО НА ОБРАЗОВНИ ОДМОР ЗАПОСЛЕНИХ ПОЛАЗНИКА

Члан 42.

(Право на образовни одмор)

(1) За судјеловање у програмима, који се изводе према овом закону, запослени полазници могу остварити право на образовни одмор у трајању од најмање седам дана годишње.

(2) Остваривање права на образовни одмор утврђује се општим актом послодавца.

(3) Ради остваривања права на образовни одмор запосленик је обавезан послодавцу доставити пријаву о упису у програм, те потврду о судјеловању односно о завршетку програма.

(4) Потврде и доказе о судјеловању у програму, организатор образовања одраслих издаје без накнаде.

Члан 43.

(Накнада плате)

Право на образовни одмор може се остварити уз накнаду плате или без накнаде плате.

VII - ПРАЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Члан 44.

(Носиоци праћења и развоја)

У праћењу и развоју система образовања одраслих судјелују: Трипартитно савјетодавно вијеће, Министарство и Педагошки завод.

Члан 45.

(Трипартитно савјетодавно вијеће)

Трипартитно савјетодавно вијеће формира се у складу са одредбама Закона о средњем образовању и одгоју.

Члан 46.**(Одговорност за провођење образовања и обуке одраслих)**

(1) Стручна обука и образовање одраслих је заједничка одговорност Кантона, јединица локалне самоуправе, послодаваца, запосленика, привредних и стручних асоцијација, удружења, научно-истраживачких и образовних институција и појединаца.

(2) Ради прилагођавања индустријским промјенама, Влада Кантона ће обезбиједити подршку развоју система цијеложивотног учења кроз:

а) обуку и преквалификацију у циљу лакше интеграције и реинтеграције запосленика у тржиште рада;

б) олакшавање приступа образовању и охрабривање мобилности инструктора, полазника, учесника у образовању,

ц) подршку кооперацији у организацији образовања, обуке и тренинга између образовних институција, социјалних партнера и послодаваца,

д) оспособљавање за запошљавање уз обуку уз рад, обуку незапослених одраслих лица, оспособљавање за запошљавање кроз даље образовање и обуку, доквалификацију и преквалификацију,

е) омогућавање образовања и стицање знања и вјештина које одговарају личним могућностима, потребама, захтјевима рада и посла, радном и друштвеном окружењу, те животном добу појединца,

ф) промовисање креативности, конкурентности, уопшљивости, те духа предузетништва, омогућавање прилагођавања на технолошке промјене и потребе за савременим вјештинама доприносићи тиме укупној продуктивности друштва,

г) мјере на стицању основних образовних компетенција за што већи број лица у коришћењу интернета, друштвених мрежа, других дигиталних знања, вјештина и комуникација, комуникације на страном језику, основна знања о науци и технологији,

х) културну свјесност и изражавање, друштвене и грађанске компетенције,

и) укључивање у процес образовања људи свих доби укључујући и оне са инвалидитетом или посебним потребама, маргинализоване социјалне групе без обзира на њихов друштвено-материјални статус, борбу против друштвене искључености условљене ниским нивоом првобитног образовања, незапосленосту и изолацијом у руралној средини,

ј) допринос личном интелектуалном и духовном развоју одраслог лица кроз остварење веће личне испуњености, побољшање здравља и добробити појединца, као и појачано самопоштовање, развијање свијести и поштивања људских права и демократије, као и осјетљивости за друге људе и културе.

Члан 47.**(Задаци Министарства)**

(1) Министарство је задужено за праћење, развој, вредновање и унапређење система образовања одраслих.

(2) У обављању дјелатности из става (1) овог члана, Министарство:

а) објављује јавни позив за извођење одговарајућих програма образовања који се финансирају из буџета Кантона;

б) обавља аналитичке и развојне послове у области образовања одраслих;

ц) усклађује приједлоге стручних органа;

д) обавља надзор над радом организатора образовања одраслих;

е) доноси прописе за стручно оспособљавање и усавршавање у подручју образовања одраслих;

ф) потиче сарадњу и судјелује у провођењу програма и пројеката везаних за подручје образовања одраслих;

г) води базу података и обезбјеђује информације о евиденцији и другим важним подацима везаним за праћење стања и развоја области образовања одраслих;

х) припрема анализе пословних процеса дјелатности образовања одраслих;

и) утврђује критерије за успостављање, провођење и надзор системског финансирања образовања одраслих.

Члан 48.**(Задаци Педагошког завода)**

У провођењу Плана образовања одраслих из члана 16. овог закона Педагошки завод:

а) иновира, прати и вреднује извођење програма образовања и предузима мјере које су потребне за њихово извођење;

б) обавља стручни надзор и савјетодавно-инструктивну дјелатност у области образовања одраслих.

VIII - ОБУКА ОДРАСЛИХ У ЦИЉУ ОДГОВОРА НА ХИТНЕ ПОТРЕБЕ ТРЖИШТА РАДА**Члан 49.****(Обавезе Министарства)**

Министарство ће, у складу са постојећим ресурсима, одговорити на захтјев послодавца путем Службе за запошљавање на начин да ће обезбиједити све потребне услове за организовање брзе обуке за потребе послодавца, и то:

а) припремити и објавити наставни план и програм у складу са модулним принципима који ће бити припремљен у сарадњи са послодавцем, у складу са потребним исходима учења;

б) одредити образовну установу која ће реализовати стручно-теоријску наставу.

Члан 50.**(Трајање обуке)**

(1) Обука из члана 49. не може бити краћа од 70 сати теоријске и практичне наставе, нити дужа од 150 сати теоријске и практичне наставе.

(2) Трајање обуке ће се утврдити у наставном плану за сваку обуку посебно.

Члан 51.**(Полагање испита и сертификавање)**

(1) Организатор образовања одраслих који врши обуку, организује полагање испита у складу са овим законом.

(2) Организатор образовања одраслих издаје сертификат о извршеној обуци у складу са чланом 31. овог закона.

Члан 52.**(Правилник о условима и начину обуке одраслих у циљу одговора на хитне потребе тржишта рада)**

Правилник о условима и начину обуке одраслих у циљу одговора на хитне потребе тржишта рада доноси Министарство.

IX - ФИНАНСИРАЊЕ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ**Члан 53.
(Финансирање)**

(1) Средства за финансирање образовања одраслих могу бити обезбјеђена из јавних средстава, средстава послодавца, полазника и других извора у складу са законом.

(2) За лица која се налазе на евиденцији Службе за запошљавање, а која имају највише завршен четврти (IV) степен образовања, и која су на приједлог Службе за запошљавање упућена на похађање јавно признатих програма, обуку лица са инвалидитетом и верификацију информално стечених знања и вјештина, носилац трошкова образовања је Служба за запошљавање.

(3) За стицање осталих видова образовања и оспособљавања одраслих, трошкове образовања носе полазници програма, послодавци, заводи/службе за запошљавање или друга заинтересована правна или физичка лица.

Члан 54.**(Средства која обезбјеђује оснивач)**

Оснивач организатора образовања одраслих обезбјеђује средства за:

- а) инвестиције и инвестиционо одржавање,
- б) материјалне трошкове пословања у сврху обављања дјелатности образовања одраслих,
- ц) трошкове стручног усавршавања извођача програма.

Члан 55.**(Средства која обезбјеђује буџет Кантона)**

(1) У буџету Кантона обавезно се обезбјеђују средства за:

- а) трошкове извођења програма основног образовања одраслих које врше јавне установе;
- б) трошкове праћења, унапређивања и развоја образовања одраслих.

(2) У буџету Кантона се могу обезбиједити средства за трошкове извођења програма средњошколског образовања одраслих лица која имају завршену само основну школу, те друге програме образовања у складу са Планом образовања одраслих из члана 16. овог закона.

Члан 56.**(Утврђивање висине трошкова образовања одраслих)**

(1) Висина трошкова образовања одраслих и провјере знања утврђује се посебним актом који доноси организатори образовања.

(2) Акт из става (1) овог члана за институције које проводе формално образовање доноси Министарство.

IX - НАДЗОР**Члан 57.****(Надзор)**

(1) Управни надзор над радом организатора образовања одраслих проводи Министарство.

(2) Стручни надзор над радом организатора образовања одраслих проводи Педагошки завод.

(3) Инспекцијски надзор над радом организатора образовања одраслих проводи инспекција за образовање.

(4) У вршењу инспекцијског надзора инспектор може предузети мјере утврђене Законом о инспекцијама Тузланског кантона.

X - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ**Члан 58.****(Прекршаји и новчане казне)**

(1) Новчаном казном у износу од 1.000 до 3.000 КМ казниће се за прекршај организатор образовања одраслих ако:

- а) не потпише уговоре из члана 22. став (2);
- б) упише полазника супротно одредбама члана 28.;
- ц) изда јавну исправу супротно члану 30.;
- д) реализује програме у трајању краћем од прописаног чланом 32.;
- е) програме изводе лица која не испуњавају услове прописане одредбама чланова 34. и 35.;
- ф) не воде документацију и евиденцију у складу са члановима 40. и 41.;
- г) јавна средства троши ненамјенски;
- х) од полазника наплати трошкове који се финансирају јавним средствима.

(2) За прекршаје из става (1) овог члана казниће се и одговорно лице организатора образовања одраслих новчаном казном у износу од 500 до 1.500 КМ.

(3) За прекршаје из става (1) овог члана организатору образовања одраслих може се изрећи заштитна мјера забране извођења програма у трајању од једне до три године.

(4) За прекршаје из става (1) овог члана овлашћени подносилац захтјева за покретање прекршајног поступка је инспекција за образовање.

XI - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**Члан 59.****(Рок за доношење подзаконских аката)**

(1) Министарство ће донијети прописе из члана 9. став (3), члана 10. став (3), члана 11. став (7), члана 12. став (2) члана 21. став (3), члана 25. став (6), члана 31. став (2), члана 38. став (2), члана 40. став (2), члана 41. став (2), члана 52. и члана 56. став (2) овог закона у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(2) До доношења прописа из става (1) овог члана примјењиваће се постојећи прописи, ако нису у супротности са одредбама овог закона.

Члан 60.**(Усклађивање интерних аката)**

(1) Установе које су регистроване и за образовање одраслих по ранијим прописима, дужне су провести поступак поновне верификације у складу са овим законом у року од 12 мјесеци од ступања на снагу овог закона.

(2) Инспекција за образовање је дужна у року од шест мјесеци од ступања на снагу овог закона извршити надзор над досадашњим радом установа за образовање одраслих и издатим јавним исправама.

(3) Установе којима се одобри образовање одраслих дужне су да своју организацију, дјелатност и правила ускладе са одредбама овог закона у року од двије године од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 61.**(Престанак примјене ранијих прописа)**

Даном ступања на снагу овог закона престају да се примјењују одредбе Закона о основном одгоју и образовању и Закона о средњем образовању и одгоју, које се односе на образовање одраслих.

Члан 62.**(Ступање на снагу)**

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеним новинама Тузланског кантона“.

Босна и Херцеговина - Федерација Босне и Херцеговине - ТУЗЛАНСКИ КАНТОН Скупштина Број: 01-02-14-16/14 Тузла, 29.7.2015. године	ПРЕДСЈЕДНИК Скупштине Тузланског кантона, Сенад Алић, с.р.
--	---

485

На основу члана 24. став 1. тачка ц) Устава Тузланског кантона (“Службене новине Тузланско-подрињског кантона”, бр. 7/97, 3/99 и “Службене новине Тузланског кантона”, бр. 13/99, 10/00, 14/02, 6/04 и 10/04), на приједлог Владе Тузланског кантона, Скупштина Тузланског кантона, на сједници одржаној 29.7.2015. године, доноси

ЗАКОН**О ОСНОВНОМ ОДГОЈУ И ОБРАЗОВАЊУ****I - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ****Члан 1.****(Предмет закона)**

(1) Овим законом уређује се обављање дјелатности основног одгоја и образовања, оснивање, организација и финансирање основне школе, права и обавезе ученика и њихових родитеља-старатеља, управне структуре основних школа и процедуре избора наставника и других запосленика у школи, статус наставника и других запосленика школе, стручни развој и надзор над радом наставника и друга питања од значаја за обављање дјелатности основног одгоја и образовања.

(2) Изрази који се у овом закону користе за лица у мушком роду су неутрални и односе се на мушка и женска лица.

Члан 2.**(Сврха образовања)**

(1) Сврха основног одгоја и образовања је да, кроз оптимални интелектуални, физички, морални и друштвени развој појединца, у складу са његовим могућностима и способностима, допринесе стварању друштва заснованог на владавини закона и поштивању људских права и унапређењу животног стандарда грађана.

(2) Основни одгој и образовање је дјелатност од посебног друштвеног интереса.

Члан 3.**(Општи циљеви образовања)**

(1) Општи циљеви основног одгоја и образовања произилазе из општеприхваћених, универзалних вриједности демократског друштва, те властитих вриједности саснованог на специфичностима националне, историјске, културне и вјерске традиције народа и националних мањина које живе на подручју Тузланског кантона (у даљем тексту: Кантон).

(2) Општи циљеви образовања су:

а) омогућавање приступа изворима знања као основи за разумијевање себе, другог и свијета у којем се живи,

б) обезбјеђивање оптималног развоја за свако лице укључујући и оне с посебним потребама, у складу с њиховим узрастом, могућностима и менталним и физичким способностима,

ц) промоција поштивања људских права и основних слобода, и припрема сваког лица за живот у друштву које поштује принципе демократије и владавине закона,

д) развијање свијести о припадности држави Босни и Херцеговини, властитом културном идентитету, језику и традицији, на начин примјерен цивилизацијским тековинама, упознајући их и уважавајући друге и другачије,

е) обезбјеђење једнаких могућности за образовање и могућности избора на свим нивоима образовања, без обзира на спол, расу, националну припадност, социјално и културно поријекло и статус, породични статус, вјероисповијест, психофизичке и друге личне особине,

ф) постизање квалитетног образовања за грађане,

г) постизање стандарда знања који се могу компарирати на међународном, односно европском нивоу, који обезбјеђују укључивање и наставак школовања у европском образовном систему,

х) стицање и развијање свијести о потреби чувања здравља и заштите природе и човјекове средине,

и) стицање основних сазнања и навика лијепог понашања и развијање способности и културе комуникације,

ј) подстицање цјеложивотног учења,

к) промоција економског развоја,

л) укључивање у процес европских интеграција.

Члан 4.**(Право дјетета на образовање)**

(1) Свако дијете има једнако право приступа и једнаке могућности учешћа у одговарајућем образовању, без дискриминације на било којој основи.

(2) Једнак приступ и једнаке могућности подразумијевају обезбјеђење једнаких услова и прилика за све, за почетак и наставак даљег образовања.

(3) Одговарајуће образовање подразумијева образовање које, у складу с утврђеним стандардима, обезбјеђује дјетету да на најбољи начин развије своје урођене и потенцијалне умне, физичке и моралне способности на свим нивоима образовања.

Члан 5.**(Дефинисање појмова)**

(1) Школски обвезник је дијете које у календарској години до 1. септембра наврши шест година живота па до навршене петнаесте године живота.

(2) Основна школа (у даљем тексту: школа) је установа основног одгоја и образовања која може бити редовна, паралелна (основна музичка школа, основна балетска школа и сл.) и специјална основна школа.

(3) Основна музичка школа је паралелна основна школа у којој се реализује наставни план и програм за основно музичко образовање за ученике који имају музичке склоности и способности, чиме се врши оспособљавање за наставак школовања и професионално бављење музиком уопште.

(4) Основна балетска школа је паралелна основна школа у којој се реализује наставни план и програм за основно балетско образовање за ученике који имају балетске и музичке склоности и способности, чиме се врши оспособљавање за наставак школовања и професионално бављење балетом.

(5) Инклузија подразумијева свеобухватно укључивање надарених и талентованих ученика и